

A T R A S K

I S T O R I J A

7

13. ŽYDAI – KNYGOS TAUTA

Kodėl mums svarbus žydų tautos palikimas?

Kelionė į Pažadėtąją žemę

Apie du tūkstančius metų pr. Kr. žemės, apimančios dabartinio Izraelio, Libano teritorijas, dalį Jordānijos ir Sirijos, buvo vadinamos Kanaano žemėmis. Čia gyvenusios tautos vadintos kanaaniečiais. Tuo laikotarpiu Kanaanas buvo priklausomas nuo Egipto. Vėliau graikai šias žemes pavadino Palestiną.

II tūkst. pr. Kr. viduryje į Mesopotamiją įsiveržė klajoklių semitų gentys. Abraomo vadovaujama gentis apsigyveno Ūro mieste ir jo apylinkėse.

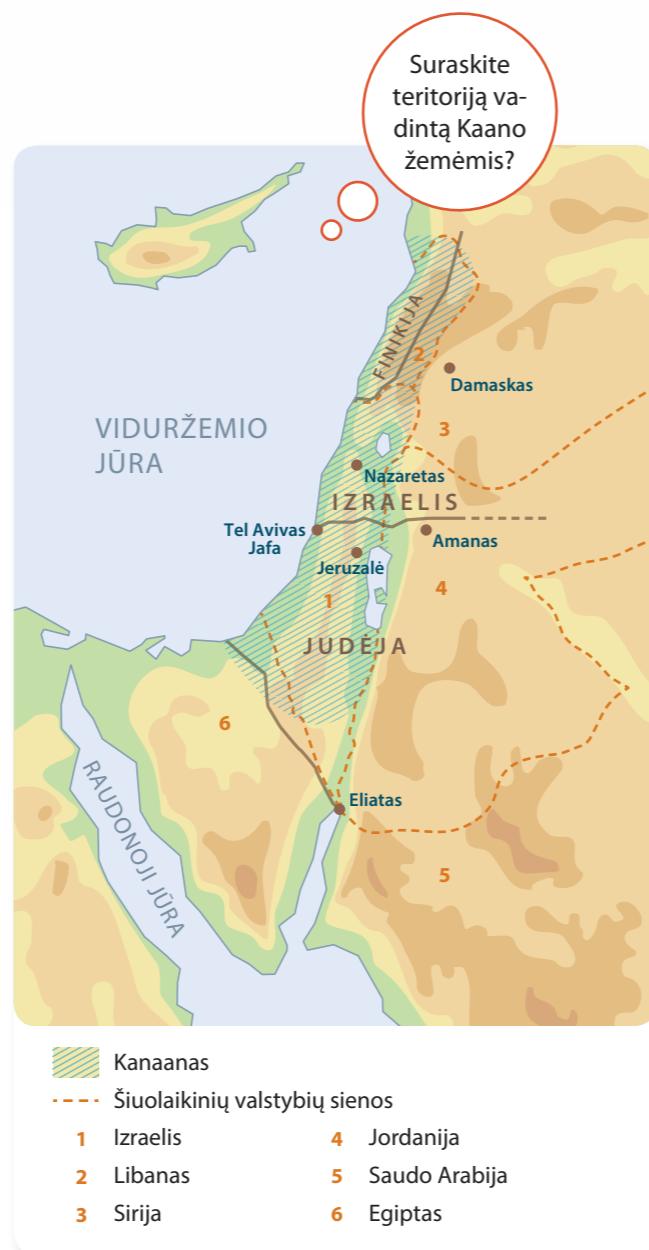
Biblijoje rašoma, kad Dievas įsakė Abraomui išvesti savo giminę į žemę, kurią jis parodysiąs, ir sudaręs su juo sutartį (Sándorą). Dievas pažadėjęs, kad nuo Abraomo prasidės garbinga ir didi tauta, tapsianti šviesa ir pavyzdžiu visai žmonijai. Po ilgų klajonių Abraomas su semitų tauta persikėlė per Eufrato upę ir apsistojo Kanaanė, kurį pavadino Pažadėtąja žeme. Čia semitų gentys buvo pramintos hebrajais (persikėlėliais iš anapus), vėliau žydais, judėjais. Jos tapo branduoliu, iš kurio laikui bėgant susiformavo Izraelio valstybė. Hebrajų kalba iki šiol yra Izraelio valstybinė kalba.

Biblijoje pasakojama, kad Abraomo anūkas – Jokūbas – įveikęs Dievą, pasivertusį angelu, už tai buvęs palaimintas ir pavadintas Izraeliū, t. y. kovojusiu su Dievu. Iš šio vardo kilo Izraelio valstybės pavadinimas.

Pranašas Mozė

Jokūbas susilaukęs dvylikos sūnų. Tėvas ypač mylėjęs Juozapą, dėl to broliai jo nekentė ir pardavė į vergiją Egipto pirkliais. Egipte Juozapas iškilęs ir laikui bėgant tapęs šios pareigūnu. Prasidėjęs badmečiu broliai su savo šeimomis taip pat pasitraukė į Egiptą.

Beveik 400 metų Egipte gyvenusios žydų gentys turėjo tokias pat teises, kaip ir egiptiečiai. Tačiau apie 1500 m. pr. Kr. žydai imti išnaudoti, verčiami

Izraelis

vergauti. Egiptiečiai, norėdami sumažinti jų skaičių, ką tik gimusius žydų kūdikius skandindavo Nilė.

XIII a. pr. Kr. pradžioje Mozė, žydas, užaugintas faraono rūmuose, nusprendęs išvesti žydų tautą atgal į Pažadėtąją žemę. Po beveik tris mėnesius trukusios kelionės žydai apsistojo prie Sinėjaus kalno. Čia, kaip pasakojama Biblijoje, Dievas paskelbęs, kad žydai yra išrinktoji tauta: „jūs būsite mano tauta, o aš būsiu jūsų Dievas“. Už tai žydų tauta turėjo

Asimiliacija – vienos tautos susilieėjimas su kita, perimant šios kultūrą, papročius, kalbą.

Dekalogas – Dešimt Dievo įsakymų.

Diaspora – tautos dalis, gyvenanti ne savo valstybėje.

Monoteizmas – religija, pripažįstanti tik vieno Dievo buvimą.

Torà – penkios pirmosios Senojo Testamento knygos.

laikytis Dievo įsakymų. Jų santrauką – **Dekalogą** – iškalta dviejose akmens plokštėse, jis įteikė Mozei.

Persikėlę į Palestiną – Pažadėtąją žemę – žydai čia įsitvirtino ir po kurio laiko susimaišė su vietiniais gyventojais.

Izraelio karalystė

Pirmieji žydų karaliai buvo Saulius ir Dovydas. Jie suvienijo žydų gentis, išplėtė Izraelio teritoriją. Valstybė ypač suklestėjo valdant karaliui Saliamonui (965–928 m. pr. Kr.). Sostinėje Jeruzalėje buvo pastatyta pirmoji šventykla, tapusi visų žydų pagrindine šventove.

Didėjantys mokesčiai, priverstiniai darbai karaliui kėlė žmonių nepasitenkinimą. Saliamonui mirus prasidėjo sukilimai, valstybė suskilo, karaliams liko pavaldi tik Judėjos žemė su sostine Jeruzale.

Susiskaldžiusi karalystė tapo lengvu grobiu aplinkinėms valstybėms. VI a. pr. Kr. ją užkariavo Babilonas. Manoma, kad į Babilono nelaisvę buvo išvaryta apie 45 tūkstančiai žydų. Ten žydams buvo leista gyventi bendruomenėmis, išpažinti savo tikėjimą, laikytis tradicijų, prekiauti, verstis žemdirbyste. Ši tremtis parodė, kad ir svetimose žemėse žydai gali atsispirti **asimiliacijai**.

Kas buvo iškalta šiose plokštėse?

Ką Mozė laiko rankose?